

Sürdürülebilir Avcılık ve Uygulamalar

Kemal Yalınkılıç^{*}

Yaşar Türkleş^{**}

Muzaffer Uyanık^{***}

Celal Acar^{****}

I. Avcılık Tarihi ve Yasal Süreç

Avlanma, beslenme zorunluluğu içerikli, dinsel ağırlıklı, savaşa hazırlık hedefli, soyluların ayrıcalıklı uğraşısı, çalışma zamanlarından arta kalan sürenin rekreasyona ayrılması amaçlı olarak tarihin her döneminde varolmuştur. Ancak, bu etkinliğin baskın özelliklerinden biri, tarih içerisinde avlanma hakkının ya da olanağının herkese verilmemiş olmasıdır.

İlkel dönemlerde, yaşamın sürdürülmesinin öncelikli etmenleri arasında ve yaşamın gereği olarak başlayan avcılığın, yiyecek edinimi ile birlikte giyecek, kemik, boynuz ve toynaklardan yararlanmak amacıyla da yapıldığı arkeolojik bulgularla kanıtlanmıştır. Yerleşik düzene geçip tarım ve sanayi gelişinceye kadar başlıca geçim kaynağı olan avcılık, tarihin daha sonraki dönemlerinde, geçim kaynağının tarımsal etkinliklere yönelmesinden ötürü, ürünlerin ve sürülerin korunması amacıyla sürdürülmüştür.

İlk çağlarda insanların yaşamını sürdürebilmeleri için bir zorunluluk olan avcılık, günümüzde zevk için yapılan rekreatif bir turizm faaliyeti hâline gelmiş, avcılar avlanmak amacıyla kilometrelerce uzaklara gitmektedir.

Orta Asya ve Ön Asya'daki göçebe Türklerin yaşamında beslenme ve eğlence kaynağı, aynı zamanda da savaşa hazırlanma aracıydı. Avcılık bir yandan ihtiyaçların karşılanması amacıyla, diğer yandan da savaş için ön hazırlık amacıyla yapılmaktaydı.

* Prof. Dr. Kemal Yalınkılıç, TC Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürü, Ankara.

** Yaşar Türkleş, TC Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Av ve Yaban Hayatı Daire Başkanı, Ankara.

*** Muzaffer Uyanık, TC Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Av ve Yaban Hayatı Dairesi Av Yönetimi Şubesi Ziraat Mühendisi, Ankara.

**** Celal Acar, TC Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Av ve Yaban Hayatı Dairesi Av Yönetimi Şubesi Müdürü, Ankara.

Avcılıkla ilgili ilk düzenleme Moğol Hanı Cengiz tarafından yaptırılmıştır. Avı savaş okulu olarak tanımlayan Han, yapılışını ve kurallarını yasa ile belirlemiştir. Sultan Meliğşah, (11. yüzyıl) avcılık konusunda dünyada ilk bilimsel kitap olan ve Farsça yazılan “Saydname-i Melikşahi” yazdırmıştır.

Avcılığın düzenli bir örgüt durumuna gelmesi Selçuklular dönemine rastlar. Osmanlı İmparatorluğu döneminde avla ilgili ilk mevzuat 1586 yılında III. Murat’ın, ülkedeki tüm avcılarının ellerindeki avcı kuşların saraya gönderilmesini istediği fermandır. Halk, padişah ve saray görevlilerine ait olan “Hassa Avlakları” dışındaki arazilerde avlanırdı. Bunlar, her bölgede avcılarının yapacakları av türüne göre, “avlık” ya da “avluk” adı verilen yerlerdi. Bu dönemde, avcılardan, hassa alanlarında avlanabilmeleri için “hassa avcı” olduklarına dair bir belge istenmiştir, diğer avcılara ise izin verilmemiştir. Padişahların, savaş dışı zamanlarda düzenledikleri büyük av partilerinde “Hassa Avcıları” denilen seksoncu, samsoncu, sekban, zağarcı, şahinci, kuşbaz, doğancı, çakırcı ve atmacacı gibi görevliler bulundurulurdu. Hassa avcılığı Tanzimat’ın ilanı ile sona ermiş ancak, avcılığın düzenlenmesi kurallara bağlanamamıştır. Büyük süre avları, savaş stratejisini geliştirme ve askeri eğitim aracı olarak kullanılmıştır.

1869-1877 yılları arasında yayımlanan “Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye” ile avlanma işleri, arzulanan düzene sokulamamış, günümüz hukuk anlayışı ile bağdaşmayan bazı garip kurallara yer verilmişti. 1882 tarihli “Zabıta-i Seydii Berri ve Bahri Nizamnamesi” (Kara ve Deniz Avcılığı Zabıtası) ile bazı önlemler getirilmişti. Ancak bu düzenleme, hayvanların korunmasından çok, hazineye bir gelir sağlamak amacı gütmüş, gelişigüzel yapılan avcılık sonunda av hayvanı türlerini yok etmiştir.

Etkisiz düzenlemelerle yürütülen avcılık, Cumhuriyet döneminde kurallara bağlanabilmiştir. Bolu Milletvekili İsmail Hakkı Uzmay’ın hazırladığı yasa önerisine dayanarak, 13.05.1937 tarihli 3167 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ile belirli disipline sokulmuştur. Av mevsimleri, yasak ve kısıtlamalarıyla genel kurallar konusunda Merkez Av Komisyonu oluşturulmuştur.

Günümüz koşullarına uygun olan, doğanın bir bütün olduğundan hareketle yaban hayatını korumaya yönelik kuralları içeren, olumsuz duruma gelen yaban hayatının olumsuzluklarını kaldırılmasına yönelik, önemli doğal kaynaklarından olan av ve yaban hayatının korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir yönetimi için 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu 11.07.2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kanun doğrultusunda başta Merkez Av Komisyonu, İl ve İlçe Av Komisyonlarının Görevleri, Çalışma Esas ve Usullerine Dair

Yönetmelik (18.05.2004 tarih ve 25466 sayılı Resmi gazete) Avlakların Kuruluşu, Yönetimi ve Denetimi Esas ve Usulleri Yönetmeliği (16.05.2004 tarih ve 25464 sayılı Resmi Gazete) Avcı Eğitimi ve Avcılık Belgesi Verilmesi Esas ve Usulleri Yönetmeliği (31.12.2004 tarih ve 25687 sayılı Resmi Gazete) ve Av Turizminin Düzenlenmesi Esas ve Usulleri Yönetmeliği (08.01.2005 tarih ve 25694 sayılı Resmi gazete), Av ve Yaban Hayvanları İle Bunlardan Elde Edilen Ürünlerin Bulundurulması Üretimi ve Ticaretinin Nasıl Yapılacağına Dair Yönetmelik (16.06.2005 tarih ve 25847 sayılı Resmi Gazete), Yaban Hayvanları İle Yaşama Alanlarının Korunması, Yaban Hayvanlarının Zararlıları İle Mücadele Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik (24.10.2005 tarih 25976 sayılı Resmi Gazete), Yaban Hayatı Koruma ve Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları ile İlgili Yönetmelik (08.11.2004 tarih ve 25637 sayılı Resmi Gazete), Av Koruma Görevlilerinin Kılık Kıyafetine Dair Yönetmelik (06.08.2004 tarih ve 25545 sayılı Resmi Gazete), Fahri Av Müfettişlerinin Seçimi, Görevleri ile Çalışma Esas ve Usulleri Yönetmeliği (03.07.2004 tarih ve 25511 sayılı Resmi Gazete), Av ve Yaban Hayvanı Üretme Yeri ve İstasyonları İle Kurtarma Merkezlerinin Kuruluşu, Yönetimi ve Denetimi Hakkında Yönetmelikler (30.11.2004 tarih ve 25656 sayılı Resmi Gazete) hazırlanmıştır.

II. Avcılıkta Yasak ve Kısıtlamalar

Dünya üzerinde belirlenen 37 flora bölgesinden 3'ü (Avrupa-Sibirya, İran-Turan, Akdeniz) Türkiye'de temsil edilmektedir.

Belirlemelere göre yurdumuzda; 9.000'den fazla bitki, 132 memeli, 454 kuş, 106 sürüngen, 345 balık türü ile birlikte toplam 80.000 canlı türü yaşamaktadır.

Geçmişten günümüze tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi yurdumuzda da birçok bitki ve hayvan türü yok olmuş, birçok tür de bugün yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Yasaklamalar 6 grupta toplanmaktadır:

MAK'nca avlanmasına izin verilen av hayvanlarının avlanma süreleri içinde, yaban hayvanlarının yaşam ortamlarını ve beslenmelerini olumsuz etkileyecek ve popülasyonlarının azalmasına veya yok olmasına neden olabilecek durumlarda avlanmayı; belirli sürede ve belirlenen alanlarda türler bazında kısmen veya tamamen yasaklamaya ve gerektiğinde kısmen ya da tamamen yeniden açmaya 4915 sayılı Kanununun 12. maddesinin 3. fıkrası gereğince Bakanlık yetkilidir.

1. Avlanma hakkı elde etmeden avlanmak

Avlanma hakkı olmadan, (avcılık belgesi veya geçerli av tezkeresi ile birlikte avlanma izin kartı olmadan) avlanmak yasaktır.

2. Avlanma tarihleri, limitleri, zamanı, günleri, süreleri, sahaları

Av hayvanı türlerine göre MAK ile belirlenen tarihler arasında, bölgelere göre, avına izin verilen av hayvanlarının avcı başına, bir av günü içinde belirlenen limitler dâhilinde avlanma zamanı içinde avlanması zorunludur.

3. Koruma altına alınan av hayvanları

Bakanlıkça koruma altına alınan yaban hayvanlarını avlamak, ölü ya da canlı bulundurmak ve nakletmek ile MAK’na koruma altına alınan av hayvanlarını avlamak yasaktır.

4. Av silahı ve ekipmanları ile gereçleri

Yivli av tüfeğini kuş avında kullanmak,

Yasaklanan gereçlerden yararlanarak avlanmak ve motorlu araçları bizatihi av yakalama ve öldürme aracı olarak kullanmak,

Araçta tüfek taşıma kurallarına uymamak, hareket hâlindeki araçta avlanmak,

Avlak sahasına ulaşmak hariç avda kullanılması yasaklanan araç ve gereçlerden avlanma esnasında veya öncesinde yararlanarak veya bunları kullanarak avlanmak,

Avlaklarda kılıfsız tüfekle dolaşmak,

Av sahalarında ve avlaklarda av sezonu ve av günleri dışında açıkta kılıfsız tüfekle dolaşmak,

Sahipsiz kedi ve köpekler ile av köpeklerini başıboş bırakmak,

Sahipsiz kedi ve köpekler ile av köpeklerini avlaklarda sahipsiz olarak başıboş bırakmak,

Avlaklarda av sezonu dışında köpek eğitimi yapmak, av günleri dışında köpek eğitimi yapmak,

Av günlerinde, tüfeksiz dahi olsa her türlü motorlu tekne ile su kuşlarını ürkütüp havalandırarak bir yönde sürmek, suya girilerek çevirme avı yapmak,

Avda kullanılması yasaklanan tüfeklerle avlanmak, canlı mühre, çığırkan ve gece görüş dürbünlerini avda kullanmak,

Zehirleri, hayvanları yanıltıcı, korkutucu elektronik aletleri, hileli usullerle av yakalamayı sağlayan araç ve gereçleri avda kullanmak,

Satışı ve bulundurulması kanunla yasaklanmış olan araç ve gereçleri satmak ve bulundurmak,

Motorlu tekneyle avlanmak,

Yüksek güçlü motora sahip teknelerle sulak alanlara girmek,

Hayvanları aldatmaya dayalı yöntemlerle avlanmak,

Ekin biçerken tüfek bulundurmak,

Canlı yakalanan av hayvanı öldürmek,

Av ve yaban hayvanlarının insani olmayan yakalama yöntemlerinden tuzak, kapan, ilmek vs. gibi araç ve gereçlerle canlı ya da ölü olarak avlamak, yasak olup herhangi bir şekilde canlı olarak avlanan av hayvanları sonradan öldürülemez, alıkonamaz, beslemek, büyütme ve üretme amacıyla ev ve işyerlerinde özel arazilerinde bulundurulamaz.

4. Avlanmanın yasaklandığı sahalarda

İl av komisyonlarınca önerilerek MAK tarafından av dönemi için avın yasaklandığı avlaklarda, örnek avlaklarda, yaban hayatı geliştirme sahalarda, yaban hayvanı üretme yerleri ve tabiatı koruma alanlarında, milli parklarda, tabiat parklarında, av dönemi içinde tescil edilerek ilan edilecek yeni sahalarda, özel çevre koruma bölgelerinde, tabii gençleştirme çalışması yapılmakta olan sahalarda, toprak muhafaza sahalarda, AGM ile OGM tarafından ağaçlandırılmış veya erozyon kontrol çalışması yapılan etrafı çitle çevrilmiş veya ikaz ve işaret tabelaları ile belirtilmiş sahalarda, çitle çevrilmiş olmasa dahi üzerinde fidan bulunan sahalarda (OGM teslim edilmiş ağaçlandırma sahaları hariç), arboretumlarda, orman içi dinlenme yerleri, piknik ve mesire alanlarında, Karayolları Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altındaki karayolları haritasında belirtilen yollarda, orman içi göletler ile göletlerde, sayılan sahalarda sınırlarına 300 metre mesafe içinde, sahibinin rızası olmaksızın belediye ve köy sınırları içinde veya dışında; içine girilmemesi için etrafı hendek veya başka herhangi bir biçimde çevrilmiş veya ekilmiş yerlerle özel avlaklarda ve av hayvanı üretme yerlerinde, yoncalık veya bunun gibi yetiştirilen çayırlarla, muhafaza işareti konmuş çayırlar, bağ, bahçeler ve fidanlıklarda avlanmak yasaktır.

6- Genel yasaklar, kısıtlamalar ve düzenlemeler

Av ve yaban hayvanlarının üreme, tüy değiştirme ve göç dönemleri olan mart, nisan, mayıs, haziran ve temmuz aylarında sulak alanlara ve sulak alanlarda bulunan adalara ve bu alanların 300 m çevresine girerek av ve yaban hayvanlarını rahatsız etmek, yaban hayvanlarının kuluçka alanlarına zarar verecek ve kuşları rahatsız edecek şekilde su ürünleri dâhil her türlü üretim yapmak,

Anız yakmak ve çevreyi kirletmek,

Av ve yaban hayvanlarını rahatsız etmek,

Av dönemi boyunca korunan hayvanları uçmaya veya kaçmaya zorlayarak, yüksek ses çıkararak, rahatsız etmek, Av günleri dışında toplu hâlde bulunan su kuşlarını ürkütecek şekilde yaklaşmak,

Yavruları yakalamak ve yumurta toplamak,

Güme yapmak, su başlarında pusu kurmak,

Yeme alıştırmak avlanmak,

Sulak alanlarda izinsiz istihsal yapmak, buraları tahrip etmek, yakmak,

Yaban hayvanlarını eğitim aracı olarak kullanmak, eziyet etmek ve kötü davranmak,

Yaban domuzu hariç av hayvanlarının et, deri ve trofelerinin satışı, avı yasaklanan hayvanları avlamak, yasaktır.

Yetkisiz av yasağı konulamaz, av izni verilemez.

Avcılardan para istenemez.

III. Avlanan Av Hayvanı Türleri ve Yaşadığı Bölgeler

I. grup kuşlar

Bıldırcın: Orta ve Doğu Anadolu, Marmara, Ege

Üveyik geniş tarım alanlarında, orman kenarlarında, bağ ve bahçelerde

II. grup kuşlar

Kum kekliği, Mardin, Urfa, Diyarbakır, Siirt, Elazığ, Malatya, Maraş, Adıyaman Hatay

Kımalı keklik, Marmara, Ege Akdeniz

Kaya kekliği, Marmara, Trakya, Ege

III. grup kuşlar

Kaya güvercini, her bölgede

Tahtalı, yapraklı ve ibrelî ormanlarda ve dağlık alanlarda

Sakarmeke, Güney Bölgelerinde

Sakarca kazı, Orta Anadolu göllerinde,

Yeşilbaş, Güneydoğu hariç tüm göllerde

Bozördek, Orta ve Doğu Anadolu

Fiyu, her bölgede

Kirik (Çamurcun), Göller Bölgesi, Orta Anadolu, Marmara, Trakya ve Karadeniz

Macar ördeği, Orta Doğu Anadolu, Ak ve Karadeniz

Tepeli patka, Tüm Göl ve Barajlarda

Kılkuyruk Ördek, Orta Doğu Anadolu, Karadeniz

Karabaş patka, Marmara ve Karadeniz

Elmabaş patka, her bölgede

Kara ördek, nadir

Çıkrıkçın, Orta Doğu Anadolu, Ege

Altıngöz, Marmara, Karadeniz, Batı Anadolu

Çulluk, Su çulluğu Marmara, Trakya ve Karadeniz, Ege

Küçük suçulluğu Trakya, Batı ve Orta Anadolu

IV. grup kuşlar

Alakarga, küçük karga, ekinkargası, kara leşkargası, leşkargası,

I. Grup Memeliler

Yaban tavşanı, tüm bölgelerde

Adatavşanı, Marmara, Avşa, Ekinlik, Paşalimanı, Sedefadası

Tilki, Marmara, Trakya ve Akdeniz Ege Güneydoğu

Küçük suçulluğu Trakya, Batı ve Orta Anadolu

Kaya sansarı, tüm bölgelerde

Ağaçsansarı, ibreli karışık ormanlar

II. grup memeliler

Yaban Domuzu, tüm bölgelerde

Çakal, Marmara, Trakya ve Akdeniz Ege Güneydoğu

Yaban koyunu, Konya, Ankara, Karaman Ağrı, Van

Ayı, Doğu Karadeniz, Bingöl, Hakkari, Erzincan, Tunceli,

Çengelboynuzlu Dağ Keçisi, Artvin, Bingöl, Hakkari, Erzincan, Tunceli, Erzurum

Yaban Keçisi, Antalya, Adana, Mersin, Adıyaman, Niğde, Artvin, Bingöl, Hakkari,

Erzincan, Tunceli, Erzurum

Karaca, ibreli-yapraklı karışık ormanlar ve baltalıklar

Kızıl geyik, Ankara, Eskişehir- Kastamonu- Bolu, Afyon, Denizli, Zonguldak

Alageyik, Güney, Güneybatı Anadolu, Akdeniz Sahili

Ceylan, Urfa

Kurt, Ankara, Sinop, Bolu, Zonguldak, Antalya, Muğla, Denizli, Erzurum, Muş, Hakkari

IV. Av Biçimleri

Av hayvanlarının özelliklerine göre, av hayvanlarının av organizasyonları değişik avlanma biçimlerini yaratmıştır.

1- Bek ve yürüyüş avı: Avcıların iki kişiyi aşmamak üzere yolak adı verilen yaban hayvanlarının geçiş yollarında bekleyerek ya da avlaklarda yürüyerek yaptıkları avlanma şeklidir.

Özellikle yaban koyunu, çengelboynuzlu dağ keçisi, yaban keçisi, karaca, kızıl geyik ve ayı gibi büyük memeli av hayvanları ve tavşan, ördek, keklik vb. için yapılan av organizasyonudur.

2- Sürek Avı: Av hayvanlarının belirlenen bir avlakta av köpeği ve sürenciler tarafından belirli bir yöne doğru sürülerek, belirli noktalarda konuşlanan ikiden fazla avcı tarafından yapılan avlanma şeklidir.

Özellikle yaban domuzu, çakal, tilki, kurt gibi büyük memeli av hayvanları için yapılan av organizasyonudur.

3- Güme avı: Kaz

4- Çevirerek yaklaşma avı: Kaz

5- Mühre avı: Ördek

V. Avcılığın Basamakları

Farklı yaş gruplarına sahip avcıların sergiledikleri davranış biçimleri genellikle değişiktir. Avcının zaman içinde giderek incelik ve tecrübe kazanması, onun daha zor avların peşine düşmesine neden olur.

Robert Jakson ve Robert Norton (Wisconsin Üniversitesi) tarafından gerçekleştirilmiş çalışma sonuçlarına göre, avcıların avla ilgili davranış gelişimleri 5 ayrı basamakta toplanmıştır:

1- Öğrenme Basamağı

Bu basamakta avcının ana amacı, nişan alma ve atışla ilgili becerisinin geliştirilmesi ve gelişmiş durumunu başarı ile çevresine gösterebilme çabalarını kapsar. Bir avcının bu

basamakta bulunduğunu, sergilediği davranışlardan kolayca anlayabiliriz. Birlikteliğini sürdürdüğü arkadaşları arasında sohbet konularını sürekli olarak silah, nişan alma ve atış teknikleri üzerinde yoğunlaştırması karakteristik davranış biçimlerinin başında gelir. Bu basamaktaki avcının heves ve arzuları aklının önündedir. Avcılık etiği hakkında pekişmiş bir yargısı yoktur. Evrensel değerler ve varolan doğal kaynakların gelecek nesillere aktarılması ile ilgili ana konular ise onu hiç ilgilendirmemektedir.

2- Sınırlara Ulaşım Basamağı

Bu basamakta ana amaç, yasal kurallarla belirlenen sınıra kadar ulaşmak için fazla av yapmak ve avcılık yeteneğini kendine ve yakın çevresine kanıtlamaktır. Avcının önceliği sınırlara ulaşmaktır. Yani, yasaların kendisine hak gördüğü tüm hayvanları bir an önce ele geçirmek, en öncelikli hedeftir. Daha çok avlanabilmek için silahlar hakkında bilgi edinme merakı bu basamakta başlar. Düne kadar ilgisini çekmeyen balistik bilgiler şimdilerde merak konusudur. Uygun çaplı şoklu silah veya uygun kalibreli bir yivli silah tercihinin kendisine getireceği kazanımların artık farkındadır.

3- Trofe Basamağı

Bu basamakta ana amaç, rastgele bir av değil, avlanabileceğinden emin avlar arasında dikkatle seçilmiş, belirgin özelliği olanın avlanmasıdır. Bu özellik bazen göze çarpacak kadar fazla gelişmişlik (Büyük trofe) olabileceği gibi bazen de normal yaşama devam edemeyecek kadar güçsüzlük sergileyen bir hayvan da olabilmektedir. Bu noktada geçerli kural, belirgin olarak avcı tarafından üretilmiş değer yargılarıdır. Değer yargıları yüksek olan avcılar, yaşlı bir hayvanı avlamayı yeğlediklerinde kendilerini yaban hayatı içinde bir regülatör olarak görürler. Bu basamakta karşımızda usta ve seçici bir avcı bulunmaktadır.

Bu aşamada ava gitme sayısı azalırken rafine zevkler çoğalır. Kurulan yemek sofraları geçmiş yıllara göre belirgin bir gelişme göstermiştir. Avcının, avlağa sürekli olarak fotoğraf makinesi götürme arzusuna bu basamakta rastlanır.

4- Metot Basamağı

Bu basamakta avcı, beceri gerektiren ve dolayısıyla ava daha fazla kaçıp kurtulma olanağı sağlayan avlanma metotlarına yönelmektedir. Bu basamağa ulaşmış avcılar kullandıkları silahların kalibrelerini küçültürler. Bu basamakta avlanma fiili yavaş yavaş birinci plandaki yerini kaybeder. Avlanmış olmak veya av sırasında vurup vurmamak artık

eskisi kadar önemli değildir. Bazı hâllerde avın kaçması onu sevindirir. Çevre ile farklı boyutlardaki ilgi bu basamakta yoğunlaşır. Avlanmaya gittiği bölgenin sosyal ve ekonomik değerleri hakkında bilgi toplama ihtiyacı bu basamakta başlar. Avlanma süresi, gün içinde olduğu gibi yıl içinde de kısalmıştır.

Doğaya bakış açısında köklü değişimler bu basamakta başlar. Avcının kafasında geçmiş yıllara göre farklı boyutta soru ve cevaplar oluşmaktadır. Neden? Niçin? Nasıl? ağırlıklı sorular gündemin yoğunluğunu teşkil eder. Bu basamakta avcı her konuda seçicidir. Genç avcılara verdikleri öğütlerde daha tutarlı ve ısrarcıdırlar. Geçmiş sorgulamının başlangıcı, metot basamağının son yıllarıdır.

5- Sportmenlik Basamağı

Bu basamakta, uzun yıllar boyu yürütülen ve avlarda üretilmiş ve geliştirilmiş değer yargıları, doğa ile ilgili denge kavramları, yaşama verilen değer, yaşam armonisi, doğa ve yaşam sevgisi gibi ana öğeler etken rol oynar. Bu basamağa ulaşmış avcılar avcılığın doğru kulvarlarda gelişimi, yaban hayatının doğal sürekliliğinin korunması gibi konularda zaman ve para harcamayı seçmektedirler. Genç avcılara avlanmanın prensiplerinin öğretilmesi, habitat korunması ve geliştirilmesi için oluşan topluluklarda görev alma ve faal rol yüklenme bu basamakta gözlenmektedir. Bu basamaktaki avcı, hemen hemen yalnızdır, duygusaldır ve alıngandır. Bu yalnızlığını aşmak, kazanımlarını gelecek nesillere aktarmak için kitap yazar. Fotoğraflardan veya kitaplardan oluşan arşivine çeki düzen verir. Bilgi birikiminin ne denli önemli olduğunu, zaman ona acımasızca öğretmiştir.

Doğa ile uzun yılları kapsayan diyalektiği, hayatın sadece kısa bir oyun olduğunu, kendisine yüklenen rolün önemini de ona öğretmiştir. Yaşamın yadsınmaz bir gerçeği olan ölümün, bir tetik düşürme süresi kadar kısa bir zaman dilimi içinde ona ulaşabileceğinin artık bilincindedir. Ardında bırakması gerekenleri, şimdilerde daha iyi algılayabiliyordur. Bu basamaktaki avcının ulaşmak istediği son hedef, geçmişteki kazanımlarının gelecek nesillere bir disiplin içerisinde aktarılmasını sağlamaktır.

VI. Örf, Adet ve Geleneklerimiz

Hiçbir yaptırımın olmadığı yüzlerce yıl evvel, avcılarının davranış biçimlerinin bugünkünden daha sağlıklı olduğunu kitapların dünyasından öğreniyoruz. Örneğin, Dede Korkut hikâyelerinde alp insan türünün seçkin davranış biçimlerini Türklerin gösterdiği yazılıdır. Begil Oğlu Emre Destanı’ndan almış olduğumuz bir şiirde şöyle denmektedir.

Üç yüz altmış atlı alp ata binerse,
Kanlı geyik üzerine yürüyüş olsa,
Begil, ne yay kurardı, ne ok atardı,
Hemen yayı bileğinden çıkarırdı,
Boğanın, yabani geyiğin boynuna atardı, çekip dururdu.
Zayıf ise kulağını delerdi, avda belli olsun diye,
Ama semiz olsa boğazlardı.
Eğer beyler geyik avlarsa,
Kulağı delik olsa,
Begil sevincidir diye Begil’e gönderirlerdi.

Yüzlerce yıl öteden, değeri bugün bile tartışılmayacak seçkin bir örnek ile karşı karşıyayız. Milli destandan aldığımız bu şiirin satırları arasında şimdilerde uygulanmasına çalışılan tutarlı davranış biçimleri sergileniyor. Avcılığı, bir “hasat” olayı gibi düşünen ve gören Begil, zayıf hayvanı “avlamaya değer” görmüyor. Zayıf geyiği, içinde bulunduğumuz günlerdeki yaban hayvanlarının envanterinde kullanılan markalama yöntemlerine çok benzeyen bir yöntemle işaretliyor. Diğer bir avcı, uygun zamanda avladığı bir hayvanın kulağında bir delik görse “Bu av Begil’indir” diyerek ona gönderiyor. Bu örnek, avcılığın örf, âdet ve geleneklerle ne denli ilişki içinde olduğunun somut bir örneğidir. Bugün, bu değerleri bir ölçüde istemeden de olsa göz ardı edecek hâle gelmiş olabiliriz. Ama yine de geçmişimizde var olan bu erdem dolu davranış biçimlerinin varlığının kanıtlanması, bizim için hem teselli, hem de gelecek için bir umuttur. Milli destanımız Türk kültürünün zenginliklerini, Türk folklorunun sayısız değerlerini, Türk milletinin yüksek insani vasıflarını, duygularını, faziletlerini ve meziyetlerini dile getirir. Avcılığın belirli bir formal eğitim ile disipline edilmesi, yüksek değer yargılarının yaygınlaştırılması, bugün için sürdürülebilir avcılığın olmazsa olmaz şartıdır.

Acımasız bireyler yerine, sorumluluğunun bilinci içinde olan avcılara, merhametsiz bir avcı kimliği yerine, şefkatli bir avcıya, acımasız bir predatör yerine sağduyulu bir regülatöre, kanunlara karşı çıkmayı marifet sayan bir kimlik taşımak yerine, arzu ve gereksinmelerini yasaların kendisine tanıdığı haklar çerçevesi içinde kullanan bir avcıya, sistemin aksaklıklarından faydalanan oportünist bir avcı olmak yerine, sağduyu sahibi bir avcıya, yerel göstergelerin veya yükselen değerlerin yerine, tüm dünyanın ve tüm zamanların kabul ettiği evrensel değerleri kendisine ilke edinmiş bilinçli avcılar olmalıdır. Evrensel değerlerle

bezenmiş olarak gelecek kuşaklara aktarabilmek, “sürdürülebilir avcılık”ı sağlamak amacıyla eğitim önem taşımaktadır.

VII. Av ile İlgili Terimler

Ekoloji: Bitki ve hayvanların hangi ortamlarda ve nasıl yaşadığını inceleyen bilim dalı.

Tür: Kendi aralarında üreme ilişkisi bulunan bireyler topluluğu.

Popülasyon: Belli bir türe ait ve aynı yerde yaşayan aralarında sosyal ilişki bulunan bireylerin oluşturduğu grup.

Ekosistem: Kendi aralarında etkileşim içerisinde olan tüm organizmaları ve cansız ortam bileşenlerini içine alan mekânsal olarak belirli yeri kaplayan ve görelî olarak homojen olan yeryüzü birimleri.

Avcı: Avcılık belgesine sahip olan kişi.

Avlanma: Kanun kapsamında avına izin verilen yaban hayvanı türlerini, izin verilen yerlerde, tespit edilen zaman ve miktarlar ile belirlenen esas ve usullerle canlı veya ölü ele geçirmeye çalışma veya ele geçirme.

Avlak: Av ve yaban hayvanlarının doğal olarak yaşadıkları veya sonradan salındıkları sahalar.

Av hayvanı: Kanun kapsamında avlanan, korunan ve Bakanlıkça belirlenen listede yer alan hayvanlar.

Yaban hayvanı: Sadece suda yaşayan memeliler dışında kalan ve Bakanlıkça belirlenen bütün memeliler, kuşlar ve sürüngenler.

Avcılık belgesi: 18 yaşını doldurmuş, silah taşıma ehliyetine sahip, kanuna göre avcılık belgesi almaya engel hâli bulunmayan, avcılık ve av yaban hayatı ile ilgili eğitim almış ve sınavda başarılı olmuş kişilere başvuruları hâlinde verilen belge.

Avlanma hakkı: Avcılık belgesine sahip olan kişilerin yıllık avlanma izin ücreti ödeme koşulları ile elde ettiği hakkı.

Av yılı: 1 Nisan'dan başlayarak takip eden yılın 31 Mart sonuna kadar olan süre.

Av sezonu: Merkez Av Komisyonunca tespit edilen ve avlanmasına izin verilen ilk grup av hayvanlarının avının açıldığı tarih ile son grup av hayvanlarının avının kapandığı tarih arasındaki süre.

Avlanma zamanı: Gün doğumundan bir saat öncesi ile gün batımından bir saat sonrası arasında kalan zamanı.

Özel avlak: Bir bütün teşkil eden özel mülkiyetteki tapulu arazilerden, Bakanlığın avlaklar için tespit ettiği ve tanımladığı şartlara uygun olan avlaklar.

Devlet avlağı: Devlet ormanları, toprak muhafaza ve ağaçlandırma sahaları ve benzeri yerlerle devlet tarım işletmeleri, baraj gölleri ve emniyet sahalarında, ilgili kuruluşun onayı alınarak Bakanlıkça avlak olarak ayrılan yerler.

Genel avlak: Özel ve devlet avlakları dışında kalan bütün av sahaları ile göl, lagün, bataklık ve sazlık gibi sahalar.

Örnek avlak: Devlet avlakları ve genel avlaklar içinde Bakanlıkça belirlenecek esaslara göre ayrılan ve işletilen veya işletirilen avlaklar.

Yaban hayatı koruma sahası: Yaban hayatı değerlerine sahip, korunması gerekli yaşam ortamlarının bitki ve hayvan türleri ile birlikte mutlak olarak korunduğu ve devamlılığının sağlandığı sahalar.

Yaban hayatı geliştirme sahası: Av ve yaban hayvanlarının ve yaban hayatının korunduğu, geliştirildiği, av hayvanlarının yerleştirildiği, yaşama ortamını iyileştirici tedbirlerin alındığı ve gerektiğinde özel avlanma plânı çerçevesinde avlanmanın yapılabildiği sahalar.

Üretim istasyonu: Av ve yaban hayvanlarının üretildikleri tesisler.

Trofe: Yaban hayvanının boynuz, diş, post ve benzeri hatıra değeri taşıyan parçaları.

Sulak alan: Doğal veya yapay, devamlı veya geçici, suları durgun veya akıntılı, tatlı, acı veya tuzlu, denizlerin gelgit hareketlerinin çekilme devresinde altı metreyi geçmeyen derinlikleri kapsayan bütün suları, bataklık, sazlık ve turbalıklar.

Av ve yaban hayatı yönetimi: Av ve yaban hayatının sürdürülebilirliğinin sağlanması hedefinden hareketle; av ve yaban hayvanları ile yaşama alanlarında gerekli araştırma, etüt ve envanter çalışmalarının yapılması, koruma ve geliştirme faaliyetlerinin belirlenmesi, faydalanmanın düzenlenmesi de dâhil; yönetim planlarının yapılması, uygulanması, denetlenmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesi.

Avlanma planı: Envanteri yapılan, sınırları belli bir avlak alanında avlanmasına izin verilen yaban hayvanlarının tür, cinsiyet ve yaş itibarıyla kaç adet ve hangi usul ve kurallara uyularak ne kadar süre içerisinde avlanacağını düzenleyen ve yaşama ortamının geliştirilerek sürdürülmesi için gerekli önlemleri öngören ve Genel Müdürlükçe onaylanmış plan.

Avcı kuruluşu: Kuruluş statüsünde, avcılık ile av ve yaban hayatının korunması, geliştirilmesi ve düzenlenmesine ilişkin hükümlerin yer aldığı dernekleri ve bunların oluşturduğu federasyon ve konfederasyonlar.

Gönüllü kuruluş: Amacı av ve yaban hayatının korunması ve geliştirilmesi olan ve bu alanda faaliyet gösteren vakıf, dernek veya bunların oluşturduğu federasyon ve konfederasyonlar gibi sivil toplum örgütler.

Yasa dışı avlanma: Kanun kapsamında korunan veya avına izin verilen yaban hayvanı türlerini; izin verilen yerler, belirlenen zamanlar, miktarlar dışında ve/veya zehirleyerek, tuzak ve kapan kurarak veya men edilen diğer usullerle canlı veya ölü ele geçirmeye çalışmayı veya ele geçirme.

Avlama ücreti: Örnek avlaklar ile Genel Müdürlükçe belirlenen devlet avlakları ve genel avlaklarda, yıllık avlanma izin ücreti dışında, hayvan türlerine, ağırlıklarına ve trofe değerlerine göre ayrıca alınan ücretler.

Avlanma izin ücreti: Her av yılı için, av hayvanı gruplarına ve avcılık belgesi çeşitlerine göre Bakanlıkça tespit edilen ücretler.

Av Turizmi: Avcı niteliğine sahip kişilerin avlanma amaçlarını gerçekleştirmek üzere belirlenmiş ilkelerle yaptıkları etkinlikler.

Av Organizasyonu: Kanun ve yönetmelik kapsamında avına izin verilen av hayvanı türlerini, belirlenen usul ve esaslarla ölü ele geçirmek üzere yapılan avla ilgili düzenlemelerin tümü.

Av Organizatörü: Av hayvanları ve yaban hayatı hakkında bilgi sahibi olan, av hayvanını belirleyerek avlatmaya veya gözlettirmeye, av ve yaban hayatı gözlem turları ile fotoğraf ve film çekimlerinin yapılmasına yardımcı olan, Genel Müdürlükçe açılan kursları başarıyla tamamlayıp sertifika alan kişi.

Bek ve Yürüyüş Avcı: Avcıların iki kişiyi aşmamak üzere yolak adı verilen yaban hayvanlarının geçiş yollarında bekleyerek ya da avlaklarda yürüyerek yapılan avlanma şekli.

Sürek Avcı: Av hayvanlarının belirlenen bir avlakta av köpeği ve sürenciler tarafından belirli bir yöne doğru sürülerek, belirli noktalarda konuşlanan ikiden fazla avcı tarafından yapılan avlanma şekli.

Av Turizmi İzin Belgesi: 1618 sayılı Kanununun 3. maddesi çerçevesinde (A) ve (C) grubu seyahat acentesi belgesi alan acentelerin yerli ve yabancı avcılara av organizasyonları, av ve yaban hayatı gözlem turları ile fotoğraf ve film çekimleri yapabilmelerini sağlamak üzere Genel Müdürlükçe verilen izin belgesi.

Yabancı Avcılık Belgesi: Türkiye'de ikamet eden yabancı uyruklular ile diğer devletlerin Türkiye'deki diplomatik temsilciliklerindeki birinci sınıf diplomatik kimlik sahibi

yabancılara ve uluslararası kuruluş temsilciliklerindeki görevlilere mütekabiliyet esası gözetilerek avlanmalarını sağlamak üzere Genel Müdürlükçe verilen belge.

Geçici Avcılık Belgesi: Türkiye'ye gelecek yabancı turist avcılarının av organizasyonlarına katılmalarına yönelik verilen avlanma izin belgesi.

Özel Avlanma İzin Belgesi: Av turizmi izin belgesine sahip seyahat acenteleri aracılığıyla veya kişisel başvuru yaparak avlanacak yerli avcılara, Türkiye'de yaşayan yabancılara, uluslararası kuruluş temsilciliklerinde görevli kişilere, bilimsel araştırma amaçlı Türkiye'ye gelecek yabancılara, diğer devletlerin Türkiye'deki diplomatik temsilciliklerinde görevli birinci sınıf diplomatik kimlik sahibi kişilere, av turizmi kapsamında avlanmaları için her av organizasyonu için ayrı olmak üzere Genel Müdürlükçe verilen avlanma izin belgesi.

Katılım Payı: Bakanlığın av turizmi kapsamında elde ettiği gelirlerden yaban hayatı ve av hayvanlarının korunması, bakımı ve üretimi hizmetlerinin karşılığı olarak avlaklarda sahası olan belediyeler ve köy tüzel kişiliklerine verilen ücret.

Kota: Avına izin verilen av hayvanının sayısını, miktarını,

Av Kılavuzu: Avlağa yakın köy ve belediye halkı ile yerel avcı kuruluşlarından alınan av hayvanını belirlemede avcı ve acentelere yardımcı olacak kişi.

Sürekeçi: Sürek avlarında av köpekleri, ses çıkaran aletler ve benzerleri ile avına izin verilen av hayvanlarını avcı yönüne yönlendirmede görev alan kişi.

Çantacı: Avcıların avla ilgili ekipman ve besinlerini taşıyan kişi.

C.I.C.: Uluslararası Av ve Yaban Hayatı Koruma Konseyi.

VIII. Av ve Yaban Hayatı Kaynaklarının Sürdürülebilir Yönetimi

Av ve yaban hayatı kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi, gelecek kuşakların da en az varolan kadar av ve yaban hayatı hizmetlerinden yararlanabileceği düzenlemeler bütünüdür.

Av ve yaban hayatı yönetimi, av ve yaban hayatının sürdürülebilirliğinin sağlanması hedefinden hareketle, av ve yaban hayvanları ile yaşama alanlarında gerekli araştırma, etüt ve envanter çalışmalarının yapılması, koruma ve geliştirme faaliyetlerinin belirlenmesi, faydalanmanın düzenlenmesi de dâhil, yönetim planlarının yapılması, uygulanması, denetlenmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesidir.

Tüm dünyada kabul gören yaban hayatı ve yaşama ortamlarının korunmasında temel yaklaşım; yabani flora ve faunanın gelecek nesillere aktarılması gerekli, estetik, bilimsel, kültürel, rekreasyonel, ekonomik ve özgün değerde doğal bir miras oluşturduğu yönündedir. Bu bağlamda, avcının toplumun diğer bireylerinden daha fazla sorumluluk taşıdığı

tartışılmazdır. Çünkü, toplumun tamamına ait doğal kaynakların önemli bir boyutunu sadece toplumun bir kısmını teşkil eden avcılar kullanmaktadır. Gerçek bu ise “faydalanan karşılar” ilkesi ortaya çıkar. Aksi durumda, gün olur ki karşılama arzusu ne denli içten olursa olsun “faydalanamama” gibi bir durum ile karşı karşıya kalınabilir.

Sürdürülebilir doğal kaynak yönetimi ve sürdürülebilir av ve yaban hayatı kaynaklarının yönetiminin birbirini desteklemesi gereken 3 bileşeni bulunmaktadır: Ekolojik bileşen, sosyo-kültürel bileşen ve ekonomik-finansal bileşen.

Evensel bir yaklaşımla avcılık, “bütün dünyada doğanın önemli bir unsurunu oluşturan, serbest yaşayan tüm hayvanların bilinçli korunması, çevre ile yaban hayvanlarının sayısal varlıkları arasında gerekli olan dengenin bilinçli şekilde sağlanabilmesi ve mümkün olduğu kadar çok sayıda yaban hayvanı çeşitlerinden sürekli yararlanabilme olanağı”¹ şeklinde tanımlanabilir. Bu tanım, aynı zamanda sürdürülebilir avcılık kavramını da gündeme getirmektedir. “Sürdürülebilir avcılık” anlayışına göre, yaban alanlarının yönetimi ve avcılığın amaçlarını aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

Yaban alanlarının dönüştürülmesini önlemek, dengelemek ve böylece biyolojik çeşitliliği korumak,

Yaban alanlarının sağladığı çevresel hizmetleri sürdürmek ve geliştirmek

Ekonomik, sosyal ve kültürel faydaları arttırmak

Çok değişik türdeki yaban hayvanlarının varlığını, yaşam ve beslenme alanları ile dengeli bir şekilde korumak,

Bitki çeşidi zenginliği de dâhil, her cins av hayvanı için gerekli olan yaşama ortamlarının korunması yoluyla barınma ve beslenme alanlarının tahrip edilmesini önlemek,

Avcılığın yasa ve kurallara uygun olarak yapılmasını ve bunun için gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak.

Yaban hayvanlarının soylarının tükenmemesi için gerekli önlemleri almak,

Devamlı izleyerek av hayvanlarının aşırı üremesine engel olmak,

Yasak avlanmalara ve bulaşıcı hastalıklara karşı koruyucu önlemler almak,

Yaban hayvanlarının korunmalarını sağlamak amacı ile yapılan çalışmalara yardımcı olmak,

Tarımın, ormanların ve balıkçılığın korunmasına aykırı olan karar ve uygulamalara mümkün olduğu ölçüde engel olmak

¹ Kamil Unur, “Av Turizminin Hukuksal Açıdan İncelenmesi”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 2, S. 2, 2000.

Avcılığı sıradan ve eline tüfek alan her insanın katılacağı bir faaliyet olmaktan çıkarabilmek ve “sürdürülebilir avcılık anlayışı”nı Türkiye’de geçerli kılmak için çalışmalar yapmak.

Doğal dengenin korunabilmesi ve sürdürülebilmesi için yasal düzenleme ve önlemlerin uygulanması ve zamanında alınması ile etkin şekilde uygulanması, sürdürülebilir avcılık açısından önemlidir.

Av potansiyelinden sürdürülebilirlik çerçevesinde yararlanabilmek, doğadaki bütün yaban hayvanlarının türlerini kendi yaşam ortamlarında sürekli kılacak sayıda olmalarını sağlamakla mümkündür. Bu nedenle, av potansiyelinden sürdürülebilirlik çerçevesinde yararlanabilmek, doğadaki bütün yaban hayvanlarının türlerini kendi yaşam ortamlarında sürekli kılacak sayıda olmalarını sağlayan önlemlerin alınmasını gerektirmektedir.

Birçok ülke av turizmi sayesinde, hem av hayvanlarının yaşam alanlarını ve kendilerini koruyabilmekte, hem de ülke ekonomilerine katkı sağlayabilmektedir. Bu bağlamda, av turizminin, özellikle gelişme uğruna doğanın bilinçsizce tahrip edildiği, gelişmekte olan ülkeler açısından doğal dengenin korunması için bir gereklilik olduğunu söylemek olasıdır. Aksi takdirde, bu ülkeler doğal kaynaklarının bir kısmını kullanmaktan vazgeçmenin ötesinde, yetersiz olan ekonomik güçlerinin bir kısmını bu kaynakların korunması için harcamak zorunda kalabileceklerdir. Av turizmi yaban hayatını yok etmeyip, koruma-kullanma ilkesi doğrultusunda geliştirir. Günümüzde dünyada pek çok ülke av turizminden elde ettiği gelire doğal hayatını korumayı ve geliştirmeyi başarabilmektedir. Türkiye coğrafi konumu, zengin bitki örtüsü ve zengin av ve yaban hayatı gibi olumlu özellikleriyle av turizmi potansiyeline sahiptir. Türkiye’nin henüz av turizmini geliştirerek, av turizmi için kullanılacak alanları koruyup çoğaltma şansına sahip olan ülkelere birisi değildir.

Çevre ve Orman Bakanlığı, nesli tükenme tehlikesiyle karşı karşıya kalan veya sayıları azalan av ve yaban hayvanı türlerinin yaşama ortamları ile birlikte korunarak geliştirilmeleri, üretim istasyonlarında üretilen hayvanların uygun yaşama ortamı özelliğindeki alanlara tekrar yerleştirilmeleri, yurt düzeyindeki tüm avlaklarda av ve yaban hayvanlarının korunması, avcılığın düzenlenmesi ve kontrolünün sağlanarak yaşama ortamlarını bozucu olumsuz etkilerin en aza indirilmesi, araştırma ve üretim istasyonlarında türlerin biyolojik, fiziki yapıları ve üretimleri konularında çalışmalar, araştırmalar ve envanter yapmak, av turizmini düzenlemek, av ve yaban hayatı kaynaklarından sürekli ve planlı bir şekilde yararlandırmak görevlerini yapmaktadır/yürütmektedir.

Yasaklamalar 5 grupta toplanmaktadır.

1. Avın yasaklanması:

Merkez Av Komisyonunca avlanmasına izin verilen av hayvanlarının avlanma süreleri içinde, yaban hayvanlarının yaşam ortamlarını ve beslenmelerini olumsuz etkileyecek ve popülasyonlarının azalmasına veya yok olmasına sebep olabilecek hâllerde avlanmayı; belirli sürede ve belirlenen alanlarda türler bazında kısmen veya tamamen yasaklamaya ve gerektiğinde kısmen ya da tamamen yeniden açmaya 4915 sayılı Kanununun 12. maddesinin 3. fıkrası gereğince Bakanlık yetkilidir. Madde 11-(1)

2. Genel yasaklar, kısıtlamalar ve düzenlemeler

a) Avlanma hakkı elde etmeden avlanmak:

Avlanma hakkı olmadan, (avcılık belgesi veya geçerli av teskeresi ile birlikte avlanma izin kartı olmadan) avlanmak,

b) Sürelere, günlere, zaman ve limitlere uymamak:

İzin verilen süreler ve avlanma günleri dışında avlanmak, av turizmi kapsamında yapılan yaban domuzu bek avı hariç avlanma zamanı ve limitleri dışında avlanmak, avı yasaklanan hayvanları avlamak,

c) Araçta tüfek taşıma kurallarına uymamak, hareket hâlindeki araçta avlanmak:

Av mahalline ulaşmak için kullanılan kara araçları, hava araçları ve yüzer araçlarla av mahalline gidilirken ve araç içinde kılıfında ve sarılı olmadan açıkta tüfek bulundurmak, bu araçlarla hareket hâlinde iken avlanmak

ç) Yasaklanan gereçlerden yararlanarak avlanmak ve motorlu araçları bizatihi av yakalama ve öldürme vasıtası olarak kullanmak:

Avlak sahasına ulaşmak hariç avda kullanılması yasaklanan araç ve gereçlerden avlanma esnasında veya öncesinde yararlanarak veya bunları kullanarak avlanmak; jeep, pick-up (pikap), otomobil, traktör, biçerdöver, hovercraft, motorlu tekne, motorlu bot, motosiklet, kar motosikleti, helikopter vb. gibi araçların bizatihi kendilerinden veya farlarından yararlanılarak bunları av yakalama ve öldürme vasıtası olarak kullanmak,

d) Avlaklarda kılıfsız tüfekle dolaşmak:

Av sahalarında ve avlaklarda av sezonu ve av günleri dışında açıkta kılıfsız tüfekle dolaşmak,

e) Sahipsiz kedi ve köpekler ile av köpeklerini başıboş bırakmak:

Sahipsiz kedi ve köpekler ile av köpeklerini avlaklarda sahipsiz olarak başıboş bırakmak,

f) Av sezonu dışında köpek eğitimi yapmak:

Avlaklarda, av sezonu dışında köpek eğitimi yapmak,

g) Av günleri dışında köpek eğitimi yapmak:

Avlaklarda, av sezonu içinde avlanma günleri ve zamanı dışında av köpeği eğitimi yapmak, (av köpeği eğitimi av sezonu içinde avın açık olduğu günlerde yapılabilir),

ğ) Anız yakmak ve çevreyi kirletmek:

Avlaklarda anız yakmak, avlaklara pet veya cam şişe, poşet, gazete ve çöp atmak,

h) Av ve yaban hayvanlarını rahatsız etmek:

Av günlerinde, süre avı izni olmadan toplu hâlde bulunan av ve yaban hayvanlarını avcılarının bulunduğu yöne doğru ürkütme,

ı) Av günlerinde, tüfeksiz dahi olsa her türlü motorlu tekne ile su kuşlarını ürkütüp havalandırarak bir yönde sürmek, suya girilerek çevirme avı yapmak,

i) Av dönemi boyunca korunan hayvanları uçmaya veya kaçmaya zorlayarak, yüksek ses çıkararak, rahatsız etmek:

Av günleri dışında toplu hâlde bulunan su kuşlarını ürkütecek şekilde yaklaşmak;

j) Yavruları yakalamak ve yumurta toplamak:

Avlaklarda yaşayan hayvanların yavrularını yakalayıp alıkoymak, ürkütme, peşinden gitme veya avlaklardan alarak evlerde, ahırlarda, özel arazilerde hayvanları alıkoymak, boş dahi olsa yaban hayvanlarının yumurtalarını toplamak ve bulundurmak,

k) Avda kullanılması yasaklanan tüfeklerle avlanmak, canlı mühre, çığırkan ve gece görüş dürbünlerini avda kullanmak:

Haznesi iki fişek alacak şekilde sınırlandırılmamış, otomatik, yarı otomatik pompalı ve benzeri yivsiz av tüfekleri ile havalı tüfek ve tabancaları, canlı mühre ve çığırkanları, gece atışları için kullanılan hedefi gösteren veya elektronik olarak hedefi büyüten nişan alma aletlerini (gece görüş dürbünlerini) avlanma araç ve gereci olarak kullanmak; canlı mühre ve çığırkanları avlaklarda, vasıta içinde ve açıkta her ne surette olursa olsun bulundurmak,

l) Zehirleri; hayvanları yanıltıcı, korkutucu elektronik aletleri, hileli usullerle av yakalamayı sağlayan araç ve gereçleri avda kullanmak:

Her türlü zehirleri, hayvan sesi çıkaran kaset ve bu kasetin çalıştığı teyp cihazı vb. manyetik dalga yayan araç ve gereçleri, av hayvanını yanıltıcı (avda kullanılan eğitilmiş hayvanlara takılan yanıltıcı, korkutucu ve ürkütücü elektronik alet ve cihazlar dâhil) her türlü

elektronik cihazları, insani olmayan yakalama yöntemlerinden her türlü kapan, olta, ilmek, ağ, ökse, alaca, kafes ve tuzakları, ışık yayan araç ve gereçleri, şarjlı el ve sabit projektörleri ile akü ile çalışan el projektörlerini, gaz ve LPG ile çalışan her türlü ışık kaynağını, 6 volttan yüksek pil enerjisi ile çalışan el fenerlerini, avda kullanmak;

m) Satışı ve bulundurulması kanunla yasaklanmış olan araç ve gereçleri satmak ve bulundurmak:

Her türlü zehirlerin, av ve yaban hayvanlarının doğal ve yapay seslerinin kaydedildiği ses kaseti ve bunların yayınlandığı özel teyplerin, av hayvanlarını aldatan ve hileli avlanmalarına yarayan ses ve manyetik dalga yayan her türlü elektronik araç ve gereçlerin ve bu nitelikteki her türlü hayvanları yanıltıcı, korkutucu ve ürkütücü elektronik alet ve cihazları (köpeğin yerini bulmaya yarayan cihazlar hariç), insani olmayan yakalama yöntemlerinden her türlü tuzak, kapan, sapan, ökse, alacanın ticarethanelerde ve pazarlarda bulundurmak ve satışını yapmak; bunları her ne şekilde olursa olsun avlaklarda ve vasitalarda bulundurmak,

n) Motorlu tekneyle avlanmak:

Baraj gölü, tabii göller, denizler, lagünler, nehirler, bataklıklar ve sazlıklarda avlanma tekneyle yapılacak ise sadece motorsuz teknelerle yapılabilir, bu sahalarda motorlu teknelerle avlanmak,

o) Yüksek güçlü motora sahip teknelerle sulak alanlara girmek:

9,9 HP (beygir) gücünden düşük dıştan takma motorlu tekneler ile içten takma motorlu teknelerle veya hovercraftlarla denizlere, nehirlere, sazlık ve bataklık ve tabii göller ve lagünlere tüfekler kılıfında olmak üzere gidilebilir. Ancak; sayılan bu sahalara, yukarıda özellikleri yazılanlar dışındaki her türlü yüksek güçlü motorlu teknelerle denizlere, nehirlere, sazlık ve bataklık ve tabii göller ve lagünlere girmek, teknede boş olsa da tüfek bulundurmak veya avlanmak,

ö) Güme yapmak, su başlarında pusu kurmak:

Sulak sahalarda; saz, kamış, diken, ot, çuval vb. şeylerle yapılmış veya toprakta çukur açılarak hazırlanmış üstü açık basit gizlenme yerleri hariç olmak üzere, özel mülkiyetteki araziler de dâhil her türlü üstü kapalı, korunaklı gümeleri yapmak veya kurmak; su kuşları hariç olmak üzere diğer av ve yaban hayvanlarının avını metrislerde yapmak, su başlarında pusu kurmak gibi hileli usullerle avlanmak,

p) Yivli av tüfeklerini kuş avında kullanmak,

r) Yeme alıştırarak avlanmak:

Av ve yaban hayvanlarını yeme alıştıran avlanmak (Bakanlıkça av turizmi kapsamında olmak üzere izin verilecek türlerin avı hariç),

s) Hassas dönemlerinde hayvanları rahatsız etmek, kuluçkalara zarar vermek:

Av ve yaban hayvanlarının üreme, tüy değiştirme ve göç dönemleri olan mart, nisan, mayıs, haziran ve temmuz aylarında sulak alanlara ve sulak alanlarda bulunan adalara ve bu alanların 300 metre çevresine girerek av ve yaban hayvanlarını rahatsız etmek, yaban hayvanlarının kuluçka alanlarına zarar verecek ve kuşları rahatsız edecek şekilde su ürünleri dâhil her türlü istihsal yapmak,

ş) Sulak alanlarda izinsiz istihsal yapmak, buraları tahrip etmek, yakmak:

Söğütlük, sazlık, kamışlık gibi üreme alanlarında il müdürlüğünden izin almadan saz ve kamış istihsalı yapmak, buraları yakmak veya tahrip etmek

t) Hayvanları aldatmaya dayalı yöntemlerle avlanmak:

Memeli av ve yaban hayvanlarının geçiş yollarına Boğaz alma usulü denilen ilmek şeklinde tuzak kurmak ve bu tuzakları kullanarak avlanmak, kar üzerine kül, saman v.b. gibi malzeme dökmek suretiyle av ve yaban hayvanlarını aldatarak avlanmak,

u) Ekin biçerken tüfek bulundurmak:

Tarlalarda ekin biçme esnasında biçerdöver ve traktör üzerinde ve karavanlarda tüfek bulundurmak,

ü) Yaban hayvanlarını eğitim aracı olarak kullanmak, eziyet etmek ve kötü davranmak:

Evcil hayvanların eğitimi için av ve yaban hayvanlarını kullanmak, hayvanlara eziyet etmek, kötü davranmak ve işkence etmek,

v) Ticaret yasağı:

Yaban domuzu hariç av hayvanlarının; et, deri ve trofelerinin satışını yapmak, yasaktır. (MADDE 12)

a) El feneri kullanmak:

6 Volt pil gücüne kadar olan el fenerleri; avcının üzerinde ve vasıtasında aydınlatma aracı olarak bulundurulabilir.

b) Ormana girişlerin yasaklanması durumu:

Bakanlıkça belirlenen avlanma izin ücretini ödemeleri hâlinde avcılara verilen avlanma izni, devlet ormanlarında; üretim, yangın ve silvikültürel (orman bakımı ve yetiştirme) faaliyetleri gibi nedenlerle ormanlara giriş çıkışın Hükümet, Bakanlık, Valilik veya Orman Genel Müdürlüğüne yasaklandığı sürelerde geçerli değildir.

c) Yetkisiz av yasağı konulamaz av izni verilemez:

Mülki amirler, köy muhtarları, köy ihtiyar heyetleri, yerel avcılık kuruluşları ve diğer kuruluşlar kendi bölgelerindeki avlakları, yurdun değişik yörelerinden gelen avcılara yasaklayamazlar, avlanmanın yasaklandığı sahalarda avlanma izni veremezler.

ç) Avcılardan para istenemez:

Değişik bölgelere ava giden avcılardan; özel avlak olarak ayrılmış ve tescil edilmiş avlaklar dışındaki sahalarda, özel şahısların, kooperatiflerin, muhtarlıkların veya mülki amirliklerin avlak kirası veya yardım adı altında para istemeleri yasaktır. Bu tür fiilleri işleyenler hakkında yürürlükte bulunan ilgili yasal mevzuat çerçevesinde işlem yapılır.

d) Hayvan sürülerinin av ve yaban hayvanlarına zarar vermesinin önlenmesi:

Hayvan sürülerinin 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanununun 26. maddesi ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmeliğin 83. maddesi çerçevesinde Valilikler; av ve yaban hayvanlarının beslenme, üreme ve barınma yerlerini korunması amacı ile hayvan ve sürü sahiplerinin hayvanlarını mera ve yaylalara yaya olarak nakletmeleri sırasında bu alanların ve yaban hayvanlarının korunması için gerekli tedbirleri almaya, gerektiğinde geçiş güzergâhlarını belirlemeye yetkilidir. Köy muhtarlıkları Valiliklerce alınacak bu tedbirlerin uygulanmasını sağlamak zorundadırlar.

e) Sandal sahiplerinin kaydının tutulması ve sorumlulukları:

Tabii göller ve sulak sahalarda çevresindeki köy muhtarları, köylerinde 9,9 HP motor gücünden düşük güce sahip motorlu veya motorsuz sandallarla göle avcı sokmak isteyen kişilerin adlarını, soyadlarını ve adreslerini yazılı olarak il müdürlüklerine bildirmek ve izin almak zorundadırlar. Listede yer almayan kayıkçıların göle avcı sokmaları yasaktır. Göle avcı sokan kayıkçılar, avcılarının tüfeklerin taşınması ve avlanma konularında yukarıda yazılı Merkez Av Komisyonu Kararları'na uymalarından sorumludurlar. Avcıların kuralları ihlal etmesi hâlinde onları göle sokan kayıkçıların bir daha göle avcı sokmaları il müdürlüğüne yasaklanacaktır.

Yukarıda yazılı tekne sahipleri, motoru 9,9 HP motor gücünden düşük güce sahip motorlu teknelerle veya motorsuz teknelerle avcı taşıyabilirler.

f) Canlı yakalanan av hayvanı öldürülemez:

Av ve yaban hayvanlarının insani olmayan yakalama metotlarından tuzak, kapan, ilmek vs. gibi araç ve gereçlerle canlı yada ölü olarak avlanması yasak olup herhangi bir şekilde canlı olarak avlanan av hayvanları sonradan öldürülemez, alıkonamaz, beslemek,

büyütmek ve üretmek maksadıyla ev ve işyerlerinde özel arazilerinde bulundurulamaz. Bunlar yaralı değilse avlağı terk ederken avlağa salınmak zorundadır.

g) Yaralı hayvanların tedavisi için haber verme zorunluluğu:

Avlaklarda, avcılar ya da diğer kişiler tarafından av ve yaban hayvanlarının herhangi bir şekilde yaralı olarak bulunması hâlinde gerekli tedavilerinin yapılmasını sağlamak için en yakın İl Çevre ve Orman Müdürlükleri veya Doğa Koruma ve Milli Parklar Mühendislikleri ile orman teşkilatına, veterinerlere, yokluğunda Jandarmaya haber vermek ve teslim edilmek zorundadır.

ğ) Yaralı hayvanların bakımı ve yediemin işlemleri:

Yaralı av ve yaban hayvanları, sadece resmi görevlilerin veteriner kontrolünde olmak üzere yediemine teslim edilebilir. Yedieminde tutulma süresi veteriner hekimce gerekli görülen tedavi süresini geçemez. Bu süre sonunda iyileşme sağlanırsa hayvan resmî görevlilerce avlağa salınır. İyileşme sağlanamazsa kurtarma merkezlerine, bu merkezler yoksa hayvan hastanelerinde tedavisine devam edilir. (MADDE 13)

3. Avlanmanın Yasaklandığı Sahalar

(1) Kanununun 12. maddesinin ikinci fıkrası gereğince Bakanlıkça tefrik ve tesis edilen ve bu kararın ekinde EK LİSTE-IV'te² belirtilen;

a) İl av komisyonlarınca teklif edilerek Merkez Av Komisyonu tarafından 2006–2007 av döneminde avın yasaklandığı avlaklarda,

b) Örnek avlaklarda,

c) Yaban Hayatı Geliştirme Sahalarında,

ç) Etrafi çitle çevrili yaban hayvanı üretme yerleri ve istasyonlarında ve mevsimi içinde tescil edilerek Bakanlıkça ilan olunacak yeni üretme yerleri ve istasyonları ile yaban hayatı geliştirme ve koruma sahalarında

avlanmak yasaktır.

(2) Yukarıda (a), (b) ve (c) bendinde belirtilen sahalarda envanter sonuçları ve/veya avlanma planları çerçevesinde belirlenen yaban hayvanı türlerinin belirlenen miktarda; (ç) bendinde belirtilen sahalarda yaban hayvanlarının zararlı olduklarında belli edilen miktarda, av turizmi esasları çerçevesinde avlanmasına Bakanlıkça izin verilir.

² Ek Liste-IV İllerimize Göre 1-Merkez Av Komisyonu Tarafından 2005-2006 Av Döneminde Avın Yasaklandığı Sahalar, 2- Örnek Avlak Olarak Ayrıldığı için Ava Kapatılan Sahalar, 3-Yaban Hayvanı Yerleştirildiği için Ava Kapatılan Sahalar ve 4-Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Olarak Ayrıldığı için Avlanmanın Yasak Olduğu Sahalar

(3) Aşağıda belirtilen;

a) 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu kapsamında ilan edilen bu kararın ekindeki;

EK LİSTE-V'te³ belirtilen Tabiatı Koruma Alanları dâhilinde,

EK LİSTE-VI'da⁴ belirtilen Milli Park Alanları dâhilinde (Özel avlanma planı çerçevesinde av turizmi kapsamında yapılacak avlanmalar hariç),

EK LİSTE-VII'de⁵ belirtilen Tabiat Parkı Alanları dâhilinde ve

Av dönemi içinde tescil edilerek ilan edilecek yeni sahalarda,

b) 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında ilan edilen ve bu kararın ekindeki;

EK LİSTE-VIII'de⁶ belirtilen avlanmanın serbest olduğu istisna sahalar hariç Özel Çevre Koruma Bölgeleri dâhilinde ve Tuz Gölü Özel Çevre Koruma Bölgesinin “EK LİSTE-VIII'de belirtilen sınırları dâhilinde” avlanmak yasaktır. Ayrıca, ÖÇK sahalarda av turizmi kapsamındaki faaliyetler saklıdır.

(4) Aşağıda sayılan sahalarda,

a) Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrol Genel Müdürlüğü ile Orman Genel Müdürlüğü tarafından ağaçlandırılmış veya erozyon kontrol çalışması yapılan etrafı çitle çevrilmiş veya ikaz ve işaret tabelaları ile belirtilmiş sahalarda, çitle çevrilmiş olmasa dahi üzerinde fidan bulunan sahalarda (Orman Genel Müdürlüğüne teslim edilmiş ağaçlandırma sahaları hariç),

b) Orman Genel Müdürlüğü tarafından tabii gençleştirme çalışması yapılmakta olan sahalarda ile toprak muhafaza sahalarda,

c) Arboretumlarda,

ç) Orman içi dinlenme yerleri, piknik ve mesire alanlarında,

d) Karayolları Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altındaki karayolları haritasında belirtilen yollarda,

e) Kıyıları ve 300 metre mesafesi dâhil orman içi göletler ile Köy Hizmetleri ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan göletlerde (Manisa-Gölmarmara ve Denizli-Işıklı Göl hariç),

f) İl, ilçe, belde, köy ve benzeri meskûn yerlerde ve (a), (b), (c), (ç) ve (d)'de sayılan sahalarda sınırlarına 300 metre mesafe içinde avlanmak, kılıfında olmadan açıkta tüfek ve köpekle dolaşmak,

³ Ek Liste-V 4915 Sayılı Kanununun 12. Maddesi Çerçevesinde Özel Kanunlarla Avlanmanın Yasaklandığı Sahalar

⁴ Ek Liste-VI Milli Parklar (MP)

⁵ Ek Liste-VII Tabiat Parkları (TP)

⁶ Ek Liste-VIII Özel Çevre Koruma Bölgeleri (ÖÇK)

g) Sahibinin rızası olmaksızın belediye ve köy sınırları içinde veya dışında; içine girilmemesi için etrafı hendek veya başka herhangi bir biçimde çevrilmiş veya ekilmiş yerlerle özel avlaklarda ve av hayvanı üretme yerlerinde, yoncalık veya bunun gibi yetiştirilen çayırlarla, muhafaza işareti konmuş çayırlar, bağ, bahçeler ve fidanlıklarda avlanmak yasaktır. (MADDE 14)

4. Koruma altına alınan av hayvanları

a) Bakanlıkça koruma altına alınan yaban hayvanları yaban hayvanları, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası gereğince Bakanlıkça koruma altına alınmıştır. Bu listede yer alan yaban hayvanlarını avlamak, ölü ya da canlı bulundurmak ve nakletmek yasaktır.

b) Merkez Av Komisyonunca koruma altına alınan av hayvanları

Bakanlık; Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrası gereğince Bakanlık tarafından av hayvanları olarak belirlenen yaban hayvanlarından bu kararın ekindeki EK LİSTE- II’de⁷ belirtilen kuşlar ve memeliler; Kanunun aynı maddesi ve aynı fıkrasının verdiği yetki çerçevesinde Merkez Av Komisyonunca av döneminde koruma altına alınmıştır.

V. Avlanma tarihleri, Avlanma limitleri ve avlanma zamanı, avlanma günleri

Av hayvanı türlerine göre MAK ile belirlenen sürelerde, bölgelere göre belirlenen tarihler arasında avına izin verilen av hayvanlarının avcı başına, bir av günü içinde belirlenen limitler dâhilinde avlanma zamanı içinde (Gün doğumundan bir saat öncesi ile gün batımından bir saat sonrası arasında kalan zaman) avlanması.

⁷ Ek Liste- II Merkez Av Komisyonunca Koruma Altına Alınan Av Hayvanları